

Gezicht vanaf de duinen ten westen van de Scheveningseweg op de R.K. kerk van de H. Antonius Abt en een daar tegenover gelegen villa, 1860. Vervaardiger: B.T. Pritchett

Mesdag, zijn zetel was het duin

Velen van u kennen Panorama Mesdag in Den Haag. Dit beroemde zee- en duingezicht is gemaakt door de 19^e eeuwse schilder H.W. Mesdag. Hier meer over zijn leven, waarin zijn liefde voor duinen, strand en zee een grote rol speelde. Dit voorjaar bent u welkom op de expositie Mesdag & Pulchri.

NICOLETTE FABER-WITTENBERG

Hendrik Willem Mesdag, 1905. Fotograaf: Rüloffs Knibbe

Alle illustraties zijn afkomstig uit de collectie van het Haags Gemeentearchief

Als Mesdag op 23 februari 1831 in Groningen wordt geboren is zijn leven al voorbestemd. Hij wordt geacht in het bankbedrijf van zijn vader te gaan werken. Dit doet hij ook, maar in zijn vrije tijd tekent hij. In 1856 trouwt hij met Sientje van Houten. In haar treft hij een zielsverwant, want ook zij heeft artistieke belangstelling. Ze krijgen één zoon, Klaas. Hij wordt slechts acht jaar oud. Als Mesdag vijfendertig jaar oud is, overlijdt de vader van Sientje. Zijn erfenis geeft hun de mogelijkheid om zich geheel op de kunst toe te leggen. Ze gaan actief schilderen. Om zich verder te bekwamen, verhuizen ze zelfs tijdelijk naar Brussel. Op het Waddeneiland Norderney ontdekt Mesdag de zee en de lucht. In 1869 vestigen zij zich dan ook dichtbij de kust in Den Haag. Als Mesdag in datzelfde jaar lid van Pulchri wordt, is dit lidmaatschap omstreden. Eigenlijk vinden de leden hem maar een amateur. Het insturen van een zeegezicht naar de Parijse Salon van 1870 raadt zijn goede vriend, de schilder Verwee, hem dan ook sterk af. Mesdag, overtuigd van zichzelf, stuurt zijn schilderij 'Les Brisants de la Mer du Nord' toch in (thans in de collectie van het Van Gogh Museum). Er zijn meer zeegezichten ingestuurd, maar de gouden medaille wordt aan Mesdag toegekend. Eén van de juryleden schaft dit werk zelfs aan. De medaille betekent ook zijn internationale doorbraak. De toon is

gezet en Mesdag weet vanaf dat moment één ding zeker: hij wil zeeschilder worden. De fascinatie voor de zee, de vissers en de schepen houdt hij de rest van zijn leven. Hij huurt een kamer in Scheveningen met uitzicht op zee. Dit legt hem geen windeieren. Op internationale tentoonstellingen worden zijn werken nog meerdere malen bekroond. Pulchri kan nu niet meer om hem heen en benoemt hem in 1889 tot voorzitter. Dit is hij relatief lang, tot 1907. Daarna blijft hij tot aan zijn dood erevoorzitter.

De Scheveningse duinen

Mesdag trekt veel naar buiten. De duinen bij Scheveningen worden zijn favoriete schilderplek. Hij schildert daar niet alleen de zee met zijn wolkenluchten en de bedrijvigheid op het strand, maar ook de taferelen die zich in de duinen afspelen, zoals het boeten van netten en het ophangen van de was door Scheveningse vissersvrouwen. Zijn voorstudies maakt hij ter plekke en de schilderijen in zijn atelier. Mesdag schildert het liefst het traditionele vissersleven. Het uitgroeien van Scheveningen tot moderne badplaats achter de duinen en de aanleg van de haven in 1904 laat hij voor wat het is.

Panorama Mesdag

In opdracht schildert Mesdag in 1880 samen met een aantal tijdgenoten, waaronder Blommers, Breitner, De Bock en zijn vrouw Sientje, het Panorama van Scheveningen. Om dit panorama te maken plaatst Mesdag een doorzichtige cilinder op een stellage bovenop het Seinpostduin. Hij neemt zelf plaats in de cilinder en tekent aan de binnenkant wat hij om zich heen ziet. Deze tekening wordt vergroot geprojecteerd

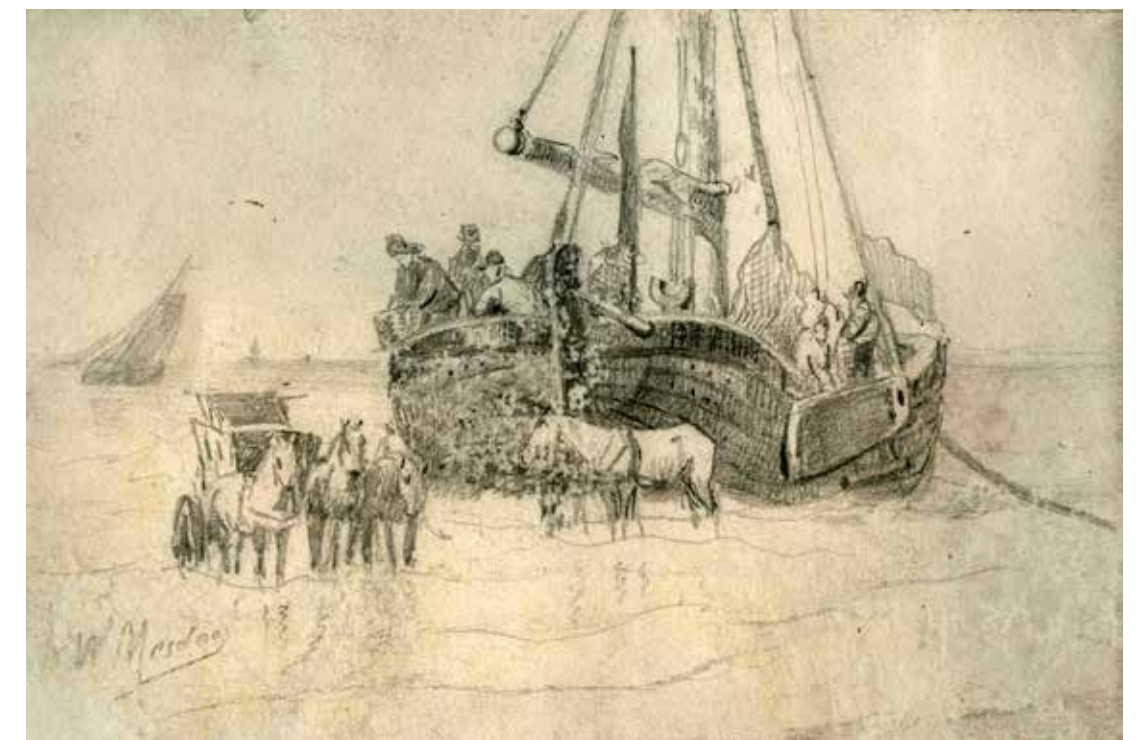
op het in de rondte geplaatste schildersdoek van veertien meter hoog en honderdtwintig meter in omtrek. Voor het doek is een rails aangelegd waarop een steiger langs het doek gereden wordt. Vanaf deze steiger wordt de projectie op doek overgenomen. In het midden komt op een verhoging een bezoekersplatform, met daarboven een gedrapeerde doek, dat de bovenrand van de panoramaschildering en de constructie van het gebouw aan het zicht van de bezoekers onttrekt. Daarbij legt men een kunstmatig duin aan, dat lijkt over te gaan in de schildering. Door deze optische illusie ziet de bezoeker precies hetzelfde als wat Mesdag in 1880 vanaf het Seinpostduin zag, toen hij daar de omgeving op de cilinder vastlegde.

Oud Eik en Duinen

In 1909 overlijdt Sientje, en Mesdag op 10 juli 1915. Hij is dan 84 jaar oud. Hij wordt bij zijn vrouw begraven op begraafplaats Oud Eik en Duinen, gelegen op een strandwal in de oude duinen. Hiermee blijft zelfs na zijn dood zijn liefde voor de duinen voortleven.

Zijn link met Pulchri wordt nieuw leven ingeblazen met de tentoonstelling Mesdag & Pulchri die het Haags Gemeentearchief organiseert van 30 mei tot en met 19 juli 2015 in de Mesdagzaal van Pulchri Studio, Lange Voorhout 15. Dinsdag tot en met zondag van 12.00 - 17.00 uur. U bent van harte welkom.

NICOLETTE FABER-WITTENBERG MA IS CONSERVATOR PRENTEN & TEKENINGEN BIJ HET HAAGS GEMEENTE-ARCHIEF EN WAS VAN 1993-2000 WERKZAAM BIJ PANORAMA MESDAG.

Het lossen van een bomschuit op het strand van Scheveningen, 1890. Vervaardiger: H.W. Mesdag